

Sensorveiledning
Eksamen høsten 2011 (JUS3000 og JUS3111)
Dag 1 – del II Teori

«Forklar kort om hva kreditormora er, og hvilken betydning det kan ha ved kontraktsavvikling.»

1 Læringskrav og pensum

Det følger av læringskravene at studentene skal ha god forståelse av «Brudd på kreditorplikter.»

I pensum finner vi en samlet framstilling av kreditormora hos følgende forfattere:

- Viggo Hagstrøm:
 - o Obligasjonsrett 2. utgave, Oslo 2011, kapittel 23, side 617 til side 641
 - o Obligasjonsrett 1. utgave, Oslo 2003, kapittel 23, side 590 til side 621

- Jo Hov
 - o Avtalebrudd og partsskifte, Kontraktsrett II, 2 utgave, Oslo 2002, kapittel 21, side 290 til side 311

2 Generelt om oppgaven

Oppgaven er en oversiktsoppgave, se formuleringen «Forklar kort», og skal i tråd med dette først og fremst teste studentens evne til å se og framstille linjene i stoffet.

Temaet er godt dekket i pensum, både hos Viggo Hagstrøm og Jo Hov, og skulle gi studenten et solid fundament for å svare på oppgaven. Kreditormora er likevel ingen enkel problemstilling å begi seg inn i.

3 Hva er kreditormora

Direkte oversatt betyr kreditormora (mora creditoris eller mora accipiendi) forsinkelse hos kreditor, det vil si forsinkelse med hans forpliktelser. I dag benyttes begrepet om alle typer svikt ved kreditors forpliktelser etter kontrakten. I et gjensidig bebyrdende kontraktsforhold vil både realdebitor og realkreditor inneha kreditorposisjoner. Det må

likevel være fullt ut forsvarlig bare å behandle svikt i realkreditors forpliktelse. For nye tredjeavdeling vil bare dette ligge innenfor pensum.

Kreditormora regnes i dag som et kontraktsbrudd. For å forstå reglene om kreditormora er det likevel viktig å kunne skille mellom de ulike realforpliktelsene til debitor og dermed forskjellige typer av kreditorforpliktelse.

Dersom realytelsen eksisterer på forhånd, slik som ved kjøp og leie av løsøre og fast eiendom, vil spørsmålet om kreditormora først og fremst være innebære at kreditor ikke overtar/ mottar ytelsen. Normalt er dette et lite problem for debitor så lenge han får vederlaget sitt uavkortet. (Gjør han ikke det, står vi overfor et regulært betalingsmislighold fra kreditors side.) Reglene om kreditormora ved kjøp bærer klart preg av dette, se kjøpslovens krav om at det må foreligge «særlig interesse» i kjl §§ 55 og 57.

Skal derimot realytelsen tilvirkes, slik som ved tilvirkningskjøp, entreprise, fabrikkasjonskontrakter, programmeringskontrakter, skipsbygging, mv, er kreditors plikter som regel langt mer omfattende. Her er det gjerne tale om grunnleggende forutsetninger for at realdebitor skal kunne oppfylle og dermed tjene opp sitt vederlag. I disse tilfellene snakker man om kreditors medvirkningsforpliktelse.

Skillet mellom disse hovedkategoriene av kreditorforpliktelsene framgår av kjl § 50. For så vidt gjelder tjenestekontrakter, må man undersøke i det enkelte tilfelle hva kreditors forpliktelse går ut på.

Hvilke forpliktelse en kreditor har i et kontraktsforhold, må i prinsippet fastlegges ut fra en tolking av avtalen, hvor ordlyden og partenes forutsetninger står sentralt. Som generell bakgrunnsrett må det imidlertid være berettiget å si at kreditor skal yte slik medvirkning som det er rimelig å vente av ham for at debitor skal kunne gjennomføre sine realforpliktelse, jf kjl § 50 a).

4 Betydningen av kreditormora

4.1 Innledning

Når det gjelder betydningen av kreditormora, er det naturlig å skille mellom betydningen for realdebitors ytelse som sådan, og for realdebitors mulighet til å iverksette misligholdssanksjoner som følge av forholdet.

4.2 Betydningen for realdebitors forpliktelse

Grunnleggende for alle typer av realforpliktelser er at ikke-oppfyllelse som følge av kreditors forhold, ikke betraktes som kontraktsbrudd fra realdebitors side. Videre vil oppfylleelsesplikten normalt bestå (men ikke ved strengt tidsbundne ytelser), men den blir satt på vent (suspensjon). I entrepriseretten snakker man om at entreprenøren får rett til fristforlengelse.

For øvrig skiller reglene lag ettersom det dreier seg om eksisterende ytelser, så som kjøp, eller ytelser som skal tilvirkes, så som entreprise.

Når det gjelder kjøp, går risikoen over på kreditor som følge av kreditormora, jf kjl § 13 (2). Som et motstykke til at risikoen går over på kjøperen, utløses en omsorgsplikt for selgeren, jf kjl § 72 flg. For øvrig gis selgeren rett til å kreve kjøpesummen utbetalt fra kjøperen når varen er stilt til hans disposisjon, jf kjl § 49 (1).

Ved entreprise går ikke risikoen over på grunn av forhold hos byggherren (kreditor), jf NS 8405 punkt 17. Dermed er det heller ikke nødvendig med egne regler om omsorgsforpliktelse slik man har ved kjøp. En utsettelse av produksjonen på grunn av byggherrens forhold fører imidlertid til at kravet på vederlaget utsettes, jf punkt 28.1.

4.3 Kontraktsbruddsvirkninger

Siden kreditormora i utgangspunktet betraktes som et kontraktsbrudd, er det aktuelt for debitor å iverksette misligholdsbeføyelser. Her må imidlertid studentene være i stand til å skille mellom manglende overtakelse, hvor sanksjonssystemet er begrenset, og sviktende medvirkning for øvrig, som langt på vei likestilles med debitor mislighold

Studentene må kort kunne si noe om de ulike sanksjonene, så som:

- Heving
- Erstatning
- Dom for oppfyllelse, hvor det gjelder særlige begrensninger

Ved tilvirkningskontrakter vil kreditormora i dag betraktes som en kontraktsrevisjon. Dette innebærer at man likestiller kreditormora med regulære endringer, hvilket innebærer at realdebitors erstatningskrav utmåles som en vederlagsjustering.